

1. HYRJE

- 1.1. Aktualisht, Lojërat e Fatit në Kosovë rregullohen me ligj të veçantë, përkatësisht me Ligjin Nr. 04/L-080 Për Lojërat e Fatit, tash e tutje referuar si “**Ligji për Lojërat e Fatit**” dhe me Udhëzimin Administrativ MF-Nr. 03/2013 për Zbatimin e Ligjit Nr. 04/L-080 Për Lojërat e Fatit.
- 1.2. Sipas ligjit të sipërpërmendur, autoritet rregulator i lojërave të fatit në Kosovë është Administrata Tatimore e Kosovës (“**ATK**”). Mirëpo, asgjë nga ky ligj nuk duhet interpretuar si ndalim ose kufizim i autoritetit të agjencive vendore të zbatimit të ligjit për të forcuar dispozitat e këtij ligji ose akteve nënligjore në zbatim të këtij ligji, si: Policia e Kosovës, Dogana e Kosovës dhe organet e qeverisjes lokale.
- 1.3. Legjislacioni tatimor aktual në fuqi, përcakton kategoritë e lojërave të fatit të lejuara, kushtet, kriteret dhe procedurat që rregullojnë këtë veprimtari në Republikën e Kosovës si dhe detyrat, përgjegjësitetë dhe bashkëpunimin e strukturave përgjegjëse për monitorimin dhe mbikëqyrjen e veprimtarisë në fushën e lojërave të fatit.
- 1.4. Megjithatë, shumë shpesh ky rregullim ligjor dhe nënligjor është konsideruar se nuk i plotëson standardet e kërkua të cilat do të mundësonin një kontrollë efektiv të këtij sektori nga ana e organeve shtetërore si dhe nuk ka penguar informalitetin dhe shambahjen tatimore e cila ka derivuar nga sfida e zbatimit në praktikë të këtij ligji. Shumë shpesh, është konsideruar se ATK nuk i ka pasur në dorë mekanizmat e domososhëm për të garantuar një implementim në praktikë të këtij ligji.
- 1.5. Deri me tani, legjislacioni i lojërave të fatit në Kosovë ka pësuar disa herë ndryshime të rëndësishme. Megjithatë, legjislacioni relevant i lojërave të fatit do të duhej të shikohej në dy prizma; e para është aspekti rregullativ siç janë procedurat e licencimit si dhe mbikëqyrja përshtashmërisë dhe funksionimit në përputhje me ligjit të subjekteve që mirren me veprimtarinë e lojërave të fatit; dhe e dyta është aspekti tatimor, pra mënyra se si lojërat e fatit respektivisht krijimi i mekanizmave adekuat për pengimin e rritjes së informalitetit dhe të shambahjeve tatimore.
- 1.6. Qeveria e Republikës së Kosovës në shtator të vitit 2018 kishte hartuar Koncept-Dokumentin për Lojërat e Fatit. Ky koncept dokument si synim kryesor e kishte të arrihen këto objektiva strategjike: ulja e informalitetit, përshtypsimi të zhvillimit ekonomik përmes rritjes së të hyrave buxhetore, përmirësimi i klimës të të bërit biznes në Kosovë. Në veçanti në raport me lojërat e fatit, në këtë koncept dokument ishte identifikuar se legjislacioni aktual shoqërohet me probleme që derivojnë nga mangësitë ligjore dhe rregullative. Kjo ndodh për arsyen se dispozita të caktuara të ligjit nuk zbatohen si duhet, janë të pakompletuara dhe shkaktojnë ngarkesa të panevojshme. Andaj, ishte konstatim i përgjithshëm se problemi kryesor është rritja e informalitetit dhe shambahjeve tatimore që derivon nga sfida e zbatimit në praktikë të ligjit aktual.

- 1.7. Në përputhje me këtë koncept dokument është themeluar grupi punues për hartimin e ligjit të ri të lojërave të fatit, i cili ligj parashihej se do të adresonte mangësitë e ligjit të aplikueshëm dhe do krijonte një ambient më të sigurtë ligjor për të ushtruar këtë veprimitari, duke shtuar kështu kontrollin shtetëror mbi sektorin dhe duke parandaluar informalitetin dhe shhangjen tativore.
- 1.8. Në kohën kur grupi punues ishte duke i zhvilluar punimet lidhur me përgaditjen e këtij draft-ligji, me datën 22 Mars 2019, Kuvendi i Kosovës në një seancë të jashtëzakonshme e aprovon Rezolutën për pezullimin e aktivitetit të lojërave të fatit. Menjëherë pas miratimit të kësaj Rezolute i gjithë aparati shtetëror dhe organet e rendit ishte vënë në funksion të një aksioni të gjërë të ndërmarrë kundër kompanive të lojërave të fatit. Fillimisht, Policia e Kosovës duke vepruar në bazë të një Urdhri të Bastisjes dhe Kontrollit – kishte hyrë në të gjitha lokalet ku ushtrohej veprimitaria e lojërave të fatit – me ç'rast për të gjithë pronarët e kompanive ishte filluar hetim *en bloc*, me arsyetim të njëjtë, vetëm sa për të pasur bazë ligjore për një intervenim të tillë.
- 1.9. Në anën tjetër, menjëherë pas aprovimit të Rezolutës – pa e kupltuar se mbi çfarë baze ligjore ishte duke u vepruar – ATK i kishte mbyllur të gjitha pikat e lojërave të fatit, pa përjashtim duke mos dhënë kurrfar sqarimi se mbi çfarë baze ka vepruar. Në ndërkohë në bazë të prononcimeve publike të zyrtarëve qeveritar theksohej se tanimë Qeveria kishte draftuar një projektligj me anë të së cilit e shfuqizon Ligjin e aplikueshëm për Lojërat e Fatit, me efekt të menjëhershëm, respektivisht pesëmbëdhjetë (15) ditë pas hyrjes në fuqi të ligjit të ri.

2. A DUHET LOJËRAT E FATIT TË NDALOHEN ME LIGJ?

- 2.1. Neni 2, paragrafi 2 i Ligjit Nr. 04/L – 080 për Lojërat e Fatit (“**Ligi për Lojërat e Fatit,**”) përcakton se: “[l]icencimi dhe **kontrollimi bëhen për të ruajtur shëndetin, sigurinë, moralin, rendin publik dhe mirëqenien e përgjithshme, për parandalimin dhe luftimin e varësisë nga lojërat, për mbrojtjen e të rinxve, për parandalimin dhe luftimin e shpërlarjes së parasë**, për të forcuar stabilitetin dhe suksesin e lojërave të fatit dhe për të ruajtur ekonominë konkuruese[...].” [Theksi i shtuar]. Andaj, shikuar nga ky prizëm, rregullimi ligjor i lojërave të fatit, është një domosdoshmëri për shoqërinë dhe vendin tonë. Është mëse e nevojshme që secili aktivitet i lojërave të fatit, të jetë i mbikëqyrur, i filtruar dhe i menaxhueshëm nga organet gjegjëse në vendin tonë dhe se vetëm nëpërmjet rregullimit ligjor e jo ndalimit të lojërave të fatit mund të arrihet mbrojtja e interesit publik.
- 2.2. Pa u lëshuar në aspektin ligjor dhe atë ekonomik – shikuar vetëm nga aspekti shoqëror – kontrollimi, mirëmbajtja dhe mbikëqyrja nga ana e vetë shtetit dhe mekanizmave të tij ligjor ndaj lojërave të fatit, kontribuon në zhvillimin shoqëror.
- 2.3. Nga përvojat e vendeve të ndryshme në rajon dhe në botë, tentimi për t'i mbyllur dhe larguar nga tregu i punës gjitha lojërat e fatit, pa ndonjë analizë dhe studim të mirëfilltë paraprak, ka rezultuar me pasoja të mëdha aspektin ekonomik dhe atë shoqëror. Shumë shtete parashohin se nëse ato

dështojnë në rregullimin e kësaj veprimtarie, shtetet fqinje do ta bëjnë një rregullim të tillë dhe do të përfitojnë – ose aktiviteti ilegal në ushtrimin e kësaj veprimtarie në atë shtet do të rritet. Nga shembuj të ndryshëm që mund të hasen në vende të ndryshme të botës, mund të përfundohet, pa dyshim, se çasja restiktive e sidomos prohibicioniste karshi lojërave të fatit dhe kazinove, rezulton negativisht. Një prej shteteve që shquhet për nga çasja e tillë është India. Pavarësisht legjislacionit prohibitiv, në Indi ka një shtrirje ekstensive të operimit ilegal të lojërave të fatit. Tregu i lojërave të fatit në Indi vlerësohet të jetë diku rrëth US 60,000,000,000.00 (**me fjalë**: gjashtëdhjetë miliardë Dollar-amerikan), prej të cilave rrëth gjysma qarkullojnë nga aktivitete ilegale të lojërave të fatit.

- 2.4. Ndalimi i lojërave të fatit përcillet nga një çasje e gabuar ku tentohet ndalimi i tërësishëm i një aktiviteti, e kështu duke paragjykuar kapacitetet dhe aftësitë shtetërore për të bërë rregullimin e një aktiviteti të tillë – i cili po që se menaxhohet suksesshëm – rezulton në pasoja mjaft pozitive për shoqërinë. Menaxhimi i suksesshëm i operimit të lojërave të fatit – nëpërmjet infrastrukturës së duhur ligjore – është më lehtësish i arritshëm sesa që është zbatimi me përpikmëri i legjislacionit prohibitiv. E përderisa ligji prohibitiv nuk mund të zbatohet në përpikmëri, tendencia për të ushtruar veprimtarinë kundërligjshëm do të jetë gjithherë e në rritje. Nga rritja e veprimtarisë ilegale, e që empirikisht është proces i paevitueshëm, do të paraqiten probleme që shkojnë përgjegjësisë publike. Angazhimi për të pasur një rregullim të duhur ligjor të aktivitetit të lojërave të fatit padashim se paraqet një dimension të rëndësishëm kontribues në rrafshin social, pasi që – rregullimi ligjor i lojërave të fatit – në një formë do të kontribounte edhe në ridistribuimin e pasurisë në shoqëri. Kjo pasi që secili aktivitet i nënshtronhet regjimit të tatimit dhe përrjedhojë, të gjitha aktivitetet/bizneset e ndërlidhura për aktivitetet e lojërave të fatit poashtu do të ndiheshin të sigurtë rrëth pacenueshmërisë së biznesit dhe të ardhurave të tyre, siç mund të jenë: pronarë të paluajtshmërive ku ushtrohen aktivitetet/bizneset e lojërave të fatit, punonjësit në biznese – të cilët do të ishin të sigurtë rrëth të drejtave të tyre në punë etj. E nga kjo përfundohet se të ardhurat nga veprimitaria e rregulluar me ligj e lojërave të fatit do t'i nënshtroneshin politikave tatimore të Republikës së Kosovës – në funksion të arritjes së objektivave shoqërore e ekonomike.
- 2.5. Rregullimi ligjor i aktivitetit të lojërave të fatit duhet të shihet edhe nga prizmi i qëllimit të ndërtimit të një shteti të mirëqenies, një forme të qeverisjes ku shteti promovon zhvillimin ekonomik dhe social të qytetarëve të tij duke u bazuar në **parimet e mundësisë së barabartë, shpërndarjes së barabartë të pasurisë** dhe përgjegjësisë publike. Angazhimi për të pasur një rregullim të duhur ligjor të aktivitetit të lojërave të fatit padashim se paraqet një dimension të rëndësishëm kontribues në rrafshin social, pasi që – rregullimi ligjor i lojërave të fatit – në një formë do të kontribounte edhe në ridistribuimin e pasurisë në shoqëri. Kjo pasi që secili aktivitet i nënshtronhet regjimit të tatimit dhe përrjedhojë, të gjitha aktivitetet/bizneset e ndërlidhura për aktivitetet e lojërave të fatit poashtu do të ndiheshin të sigurtë rrëth pacenueshmërisë së biznesit dhe të ardhurave të tyre, siç mund të jenë: pronarë të paluajtshmërive ku ushtrohen aktivitetet/bizneset e lojërave të fatit, punonjësit në biznese – të cilët do të ishin të sigurtë rrëth të drejtave të tyre në punë etj. E nga kjo përfundohet se të ardhurat nga veprimitaria e rregulluar me ligj e lojërave të fatit do t'i nënshtroneshin politikave tatimore të Republikës së Kosovës – në funksion të arritjes së objektivave shoqërore e ekonomike.
- 2.6. Prezenca gjithnjë e në rrijtje e lojërave të fatit është e pashmangshme. Shoqëria Kosovare duhet të jetë e përgatitur për t'u përballë me një industri gjithnjë e në rritje. Edukimi dhe ngritja e kapaciteteve profesionale në rregullimin e një aktiviteti të tillë – kolosal – industrial do duhej të

ishin zgjidhja e jo mbyllja e dyerve përballë një mundësie – e cila po u menaxhua suksesshëm dhe më kujdes – do të jetë mjaft dobiprurëse për gjeneratat e ardhshme në Kosovë.

3. HISTORIKU I RREGULLIMIT LIGJOR TË SEKTORIT TË LOJËRVE TË FATIT NË KOSOVË

Periudha parë

- 3.1. Më qëllim të parandalimit të krimit, mbrojtjes dhe sigurimit të popullatës kundër mashtrimit, lajthimit dhe gënjinimit që dalin nga aktivitetet joligjore të lidhura me lojërat e fatit në Kosovë, ishte miratuar Ligji Nr.2004/35 Për Lojërat e Fatit. Edhe pse në një ambient jo mirë të mbuluar, prap se prap, në vitin 2008 kishin filluar operimet e para. Me një tendencë në rritje, industria e lojërave të fatit po bëhej gjithnjë e më atraktive, përderisa kontrolli ndaj kësaj industrie nuk ishte aq efikas. Përfitimet e para dukej se ishin të larta derisa kontrolli i institucioneve ishte më pak prezent. Aktivitete të bastoreve, automatave në klube të veçanta, lojërave keno, tomobola dhe të ngjashme ishin prezente.
- 3.2. Ligji i lartcekur përcakton dhe rregullon kushtet, mënyrën si dhe subjektet që organizojnë dhe ushtrojnë lojërat e fatit, llojet e lojërave të fatit, parimet themelore të rregullave për sistemimin e të hyrave nga lojërat e fatit, themelimi, pozita juridike, qeverisja dhe menaxhimi i Lotarisë së Kosovës, kompensimi për ushtrimin e lojërave të fatit, mbikëqyrja, dënimet kundravajtëse si dhe çështje të tjera me rëndësi për lojërat e fatit në Kosovë.

Periudha e dyte

- 3.3. Kuvendi i Kosovës në vitin 2012 kishte adaptuar dhe sponzoruziar Ligjin për Lojërat e Fatit. Ndërsa, Ligji për Lojërat e Fatit përcakton parimet themelore:
 - (i) Besimi dhe mirëbesimi i publikut se lojërat e fatit të licencuara dhe të gjitha lojërat e fatit dhe lotaria, nuk janë të lidhura me elemente kriminale dhe të korruptuara;
 - (ii) Licencimi dhe kontrollimi bëhen për të ruajtur shëndetin, sigurinë, moralin, rendin publik dhe mirëqenien e përgjithshme, për parandalimin dhe luftimin e varësisë nga lojërat, për mbrojtjen e të rinjve, për parandalimin dhe luftimin e shpëlarjes së parasë, për të forcuar stabilitetin dhe suksesin e lojërave të fatit dhe për të ruajtur ekonominë konkuruese, me përfjashtim të lotarisë së Kosovës dhe politikat e konkurrimit të lirë në Republikën e Kosovës;
 - (iii) Aplikantët për licencë apo ndonjë leje tjetër sipas këtij ligji nuk gëzojnë detyrimisht të drejtën për licencë apo lejen e kërkuar. Çdo licencë e lëshuar sipas këtij ligji është një privileg i revokueshëm, dhe asnjë mbajtës i saj nuk fiton të drejta të përhershme të saj.
- 3.4. Përpos kësaj, me qëllim te ushtrimit të veprimtarisë se lojërave te fatit, ATK është e obliguar që, subjekteve ekonomike tu lëshon licencë për ushtrimin e këtyre lojërave. Ligji dukej të ishte më i

avancuar dhe kishte vendosur kritere shtesë të cilat ishin në perputhje me Nenin 2, paragrafi 1.1-1.3, të Ligjit për Lojërat e Fatit. Në fryshtë e kësaj, ushtrimi i lojërave të fatit, ndër tjera kërkon që operatoret ekonomik të kenë siguruar lokale përkatëse për vendosje të së paku dhjetë (10) automatëve me minimum dhjetë metër katror (10 m^2) për automat dhe të mos ndodhen në afersi të drejtpërdrejtë të objekteve edukative-arsimore, të institucioneve historike, fetare dhe të pronës komunale, së paku pesëqind (500) metra. Përpos kësaj, ligji përcaktonte që, distanca midis klubeve të lojërave të fatit, të jetë së paku treqind (300) metra.

- 3.5. Ajo që ishte me rëndësishme, për dallim nga pragu paraprak, tanimë fitimi në dobi të lojtarit ishte minimumi nga tetëdhjetë përqind (80%) e pagesave totale, ku nuk përfshihet lidhja me kusht për të vazhduar lojën më lart apo më poshtë.

NGARKESA TATIMORE PËR SUBJEKTET E VEPRIMTARISË SË LOJËRAVE TË FATIT

- 3.6. Se kjo veprimtari është ballafaquar me veprime arbitrale tregon edhe **rasti i aplikimit të taksës së akcizës**. Veprimtaria e lojërave të fatit është kryesisht shërbysese, pra furnizimet që u ofrohen blerësve konsiderohen si shërbime elektronike dhe si të tilla ato nuk i nënshtrohen Tatimit mbi Normën e Akcizës. Sidoqoftë, me datë 29 prill 2011, Qeveria e Kosovës nxjerr Vendimin Nr. 03/13, duke mandatar Ministrin e Financave që të nxjerrë akt nënligjor për zbatimin e vendimit, kurse të njëjtin e zbaton Dogana e Kosovës bazuar në Nenin 9, të Kodit Doganor dhe Akcizës Nr 03/L-109 dhe Ministria e Financave. Përkundër kësaj, Shoqata e Lojërave të Fatit duke refuzuar mënyrën “tinëzake” të nxjerjes së Vendimit dhe paqartësisë që mbartte në vete. Megjithatë, operatorët e lojërave të fatit ishin të mendimit se çështja duhej rregulluar duke eliminuar konkurrencën jo të drejtë, larguar operatorët ilegal dhe çështje tjera në funksion të krijimit te një ambienti me të sigurt për këtë veprimtari.
- 3.7. Neni 4(7) i Kodit Doganor dhe të Akcizave në Kosovë, jep definicionin për mallrat.
- 3.8. Ligji Nr. 03/L-146 për Tatimin mbi Vlerën e Shtuar (“**Ligji për TVSH**”) bën dallimin në mes të mallrave dhe shërbimeve, tek Neni 2(1.37) – ku e cekë vetëm mallrat që importohen në Kosovë.
- 3.9. Sipas Nenit 19, të Ligjit për TVSH-së, parashihet qartë vendi i furnizimit të mallrave, përderisa Neni 20 i Ligjit të TVSH-së, parashev vendin e furnizimit të shërbimeve.
- 3.10. Siç u cekë edhe e lartë Neni 4(7) i Kodit Doganor të Kosovës, parashev qartë definicionin e mallrave. Në lidhje me këtë, Kodi nuk parashev askund nëse furnizimi i shërbimeve trajtohet në mënyrë te njëjtë sikur mallrat. Po ashtu, sipas Nenit 4(16) me procedurë doganore nënkuftohet ndër tjera në pikën (a), “lëshimin e mallit në qarkullim të lirë.”

- 3.11. Lëshimi i mallrave në qarkullim të lirë rregullohet me Ligjin mbi Normën e Akcizës Nr. 03/L-220, i ndryshuar me Ligjin 03/L-112. Sipas këtyre ligjeve, në Shtojcën A të ligjit janë paraqitur të gjitha mallrat të cilat i nënshtroheshin akcizës sipas normave të përcaktuara. Në vështrim të Nenit 2, të Ligjit Nr. 03/L-220, Komisioni për Buxhet dhe Financa i Republikës së Kosovës, me propozimin e Ministrisë së Financave, respektivisht Qeverisë së Kosovës mund ta shtoj listën e mallrave në Shtojcën A. Për me tepër aty nuk parashihet nëse ato vlejnë njëjtë edhe për shërbimet.
- 3.12. Përgjithësisht, mallrat konsiderohen të janë pajisje më të cilat zhvillohet veprimtaria e lojërave të fatit që në këtë rast ato janë aparatet elektronike. Sidoqoftë, shërbimet të cilat i ofrojnë këto aparate dhe të cilat u shitën konsumatorëve-klientëve, konsiderohen si furnizime të shërbimeve – Neni 20, i Ligjit për TVSH, paragrafi 3.2.9.11 [Shtojca A]) dhe si të tilla nuk i nënshtrohen normës se akcizës sipas Kodit Doganor dhe Ligjit mbi Normën e Akcizës Nr. 03/L-220.
- 3.13. Ani pse asnjë paralajmërim konkret nuk ishte bërë, dhe subjektet ishin ngarkuar me akcize shtesë, kjo ishte forma që ishte zgjedhur edhe atëherë, dhe tanë që synohet të vendoset dicëka mjaft arbitrarisht, në mënyrë të pa bazë dhe pa marr parasysh nëse subjektet kanë obligime ndaj klientëve, furnitorëve, shtetit apo të ngjashme.

4. LOJËRAT E FATIT NË VENDE TË NDRYSHME TË BOTËS

- 4.1. Dy shqetësimet më të mëdha në lidhje me lojërat e fatit kur bëhet fjalë për legjislacionin janë se është një industri fitimprurëse dhe se rreziqet që mbartë sjellja e lojërave të fatit janë reale. Prandaj, rregullatorët qeveritarë janë vazhdimisht duke u përpjekur të gjejnë një ekuilibër midis përfitimit të një burimi të mirë të taksave dhe mbrojtjes së qytetarëve të cilët janë të involvuar në veprimtari të lojërave të fatit. Kjo duhet te ndodhë edhe në Kosovë, në vend se ato të ndalojen. Ka shumë arsyë pse duhet te mendohet me maturi, pasi qe dukuritë negative janë të lidhura me çdo veprimtari, dhe ato do mbesin të rrezikshme derisa nuk monitorohen ose kontrollohen me seriozisht nga organet ligj-zbatuese.
- 4.2. Të ardhurat bruto të lojërave të fatit (ABLF) të vendeve evropiane në dy vitet e fundit ishin më të lartat në Itali me rreth **EUR 18 miliardë**, të ndjekura nga Britania e Madhe me **EUR 17.9 miliardë**. Më tej, Gjermania, Franca, Greqia dhe Spanja gjithashtu kanë raportuar ABLF relativisht të lartë prej së paku **EUR 10 miliardë**. Përveç Polonisë dhe Norvegjisë deri diku (sistemi hibrid), evidencat tregojnë se trendi proporcional (sipas fuqisë ekonomike shtetit) i ABLF, e përcjellë shumicën vendet anëtare të BE-së, pasi që industria e lojërave të fatit është lejuar dhe se ajo është lidhur pozitivisht me zhvillimin ekonomik dhe punësimin.
- 4.3. Statistikat tregojnë se, tregu i lojërave të fatit në Evropë ishte më i madhi në krahasim me pjesën tjeter të botës që nga viti 2015, me një madhësi tregu prej **US 18,11 miliardë**, e ndjekur nga tregu i Azisë dhe Lindjes së Mesme me **US 11.67 miliardë**. Tregu evropian parashikohet të rritet në **US 24.75 miliardë** në vitin 2018. Ne frymën e kësaj, pjesa më e madhe e të ardhurave të lojërave të

fatit në Evropë erdhi nga bastet sportive me 37 për qind, ndjekur nga poker online me 24 për qind dhe kazino online me 22 për qind.

- 4.4. Kur është fjala për industrinë e kazinosë në Evropë, Franca kishte të ardhurat më të larta të lojërave të fatit në mesin e kazinove në Evropë në 2016, në afërsisht **EUR 2.26 miliardë**. Britania e Madhe tregoi një ABLF prej treth **EUR 1.17 miliardë**. Franca ishte gjithashtu drejtues në numrin e vizitave të kazinove në Evropë deri tani, me 32.6 milion vizita në atë vit. Kur është fjala për numrin e kazinove në Europë, Franca, me 199 kazino të lidhura, ishte e dyta vetëm në Republikën Çeke, e cila ka 218 kazino të lidhura. Megjithatë, puna në kazino është më e larta në Britani të Madhe me 16,347 punonjës me orar të plotë, pasuar nga 14,500 në Francë dhe 5,000 në Spanjë.
- 4.5. Për dallim nga vendet e zhvilluara – ku industria e lojërave të fatit është e lejuar, në anën tjetër ekziston një numër relativisht i madh i shteteve ku veprimtaria e tillë nuk është lejuar. Kosova do të jetë e detyruar të zgjedhë në mes perëndimit dhe/apo vendeve tjera, dhe të vendos rregull strikt për këtë veprimtari ose te ndaloj atë dhe të mundësoj lëvizjen e parave në vendet e rajonit e më gjerë.
- 4.6. Në lidhje me këtë, ne kemi identifikuar **këto 10 vende të cilat kanë nxjerrë ligje qe ndalojnë lojërat e fatit në një mënyrë apo një tjetër**, dhe ata që shkelin ligjet mund të ndeshen me dënimë të ashpra në disa raste. Pothuajse të gjitha vendet islamic ndalojnë lojërat e fatit të çdo lloji Emiratet e Bashkuara Arabe, Brunei, Katar. Këtij karvani të shteteve i prinë edhe Kamboxhia, Koreja e Veriut, Japonia, Singapor, Qipro.
- 4.7. Nëse vështrohet nga kjo perspektivë ne mund të shohim se ku qëndron Kosova, si do duhej të ishte dhe çfarë kërkohet të bëhet në raport me këtë industri, marr parasysh konsekuençat ekonomike, sociale dhe me gjerë.

5. REZOLUTA E KUVENDIT TË KOSOVËS

- 5.1. Ashtu siç theksuam më lartë, me datë 22 Mars 2019, Kuvendi i Kosovës në një seancë të jashtëzakonshme e aprovon Rezolutën për pezullimin e aktivitetit të lojërave të fatit e cila ka përbajtjen **si në vijim**:
 - (i) Qeveria t'i nisë procedurat ligjore për pezullimin e aktivitetit të të gjitha llojeve të lojërave të fatit deri në plotësim-ndryshimin e ligjit përkatës; dhe
 - (ii) Qeveria brenda 30 ditëve të procedojë ë Kuvend Projektligin e ri që i ndalon të gjitha llojet e lojërave të fatit për një periudhë 10-vjeçare.

- 5.2. Shoqata e Lojërave të Fatit, me respekt parashtron se një Rezolutë e tillë e miratuar nga ana e Kuvendit të Republikës së Kosovës është në shpërputhje me rendin juridik të Kosovës duke përfshirë sundimin e ligjt, parimin e sigurisë juridike si dhe në kundërshtim me të drejtat pronësore. Për më tepër, veprimet që kanë pasuar këtë Rezolutë janë veprime arbitrale të organeve të rendit, të cilat kanë shpërfillur jo vetëm ligjin në fuqi, por edhe çdo parim mbi të cilin funksionon një shoqëri demokratike.
- 5.3. Nëse shikohen argumentet e ofruara nga propozuesi i kësaj Rezolute, i cili ishte edhe Ministër i Financave, kuqtohet se kjo Rezolutë mbështetet në narracionin se Lojërat e Fatit janë bërë në ambiente ku dëmtohen, dhunohen dhe vriten qytetarët. Sigurisht se kjo Rezolutë, ka marrë shkas nga vrasja fatkeqe e dy të rinjëve në lokale në të cilat ushtrohen aktivitetet e lojërave të fatit.
- 5.4. Më tutje, në fjalimin e propozuesit theksohet se një pjesë e mirë e veprimitarisë së lojërave të fatit është duke funksionuar jashtë ligjit dhe kontrollit shtetëror. Dhe si rrjedhojë, në mënyrë paradoxale kjo përdoret si argument për të arsyetuar propozimin për mbyllje të tërësisht të gjithë veprimitarisë së lojërave të fatit, në vend që të propozohet avancim i infrastrukturës ligjore për vodosje më të rreptë nën kontrollë të tyre.
- 5.5. Ngjarjet e fundit të ndodhura janë tragjike, të cilat më së shumti kanë prekur familjarët e viktimate. **Si e dëmtuar e rendit të dytë janë pikërisht kompanitë të cilat merren me lojëra të fatit.** Këto ndodhi e shpërfaqin faktin në çfarë ambienti të pasigurtë janë duke operuar këto kompani dhe shpërfaqin domosdoshmërinë e rritjes së sigurisë fizike të qytetarëve nga ana e shtetit.
- 5.6. Nga narracioni i argumenteve të Rezolutës, shihet qartazi se thelbi i problemit që tentohet të arrihet të rregullohet me këtë Rezolutë nuk janë të lidhura drejtëpërdrejtë me lojërat e fatit, dhe me pasojat që mund t'i kenë të njëjtat, por është aspekti i sigurisë fizike të qytetarëve, e ky aspekt nuk është i ndërlidhur fare me lojërat e fatit.
- 5.7. Preteksti i përdorur, duke e keqpërdorur tragedinë e dy të rinjëve dhe familjeve të tyre, për të arsyetuar mbylljet e tërë sektorit, është një logjikë tërësisht e pabzuar, *ad hoc*, dhe pa kurrfar analize të mirëfilltë. Duke marrë shkas nga zhvillimet e fundit në sektorin e sigurisë, atëherë nëpërmjet kësaj logjike do të duhej të i mbyllim edhe shumë veprimitari të tjera biznesore, sikurse janë bankat dhe restoranet.
- 5.8. Nga raportet ditore të sigurisë të përgaditura nga organet e rendit nuk mund të arrihet në ndonjë përfundim se ka rritje të rasteve të dhunës apo aktivitetave ilegale të ndodhura në kompanitë e lojërave të fatit. Andaj, pretendimi se lojërat e fatit janë vende ku prodhohet dhunë është tërësisht i pambështetshëm.

5.9. Ndryshimi i politikave shtetërore lidhur me sektorë të caktuar të biznesit “brenda natës” është jashtëzakonisht i rrezikshëm. Koncept-Dokumenti i prodhuar pas një pune shumë intensive dhe serioze të Qeverisë, parashihte se avancimi i mëtejshmë i legjislacionit të lojërave të fatit do të ndikonte në kontrollin dhe mbikëqyrjen e aktivitetit të lojërave të fatit nga ana e organeve të zbatimit të ligjit, me ç'rast aktiviteti në fjalë do të vëhej në funksion të drejtëpërdrejtë të zhvillimit ekonomik të vendit. Pra, ky koncept dokument parashihte se me anë të një kornize ligjore të mirëfilltë dhe kontrolluese nga ana e institucioneve përgjegjëse do të eliminoreshin dobësitë e sipërpërmendura të kuadrit ekzistues ligjor si dhe paragjykimet shoqërore, të nderlidhura me perceptimin publik për bizneset që i takojnë kësaj fushe. Si ndikime kryesore të avancimit të infrastrukturës ligjore lidhur me lojërat e fatit ky koncept dokument parashihte:

- Rritja e numrit aktual të vendeve të punës;
- Rritja e numrit të bizneseve të reja;
- Ulja e ngarkesave administrative për bizneset;
- Investime të huaja direkte;
- Konkurrencë lojale në treg;
- Rritje e përgjithshme ekonomike.

5.10. Vlenë të ceket se Koncept Dokumenti i Qeverisë ishte një hap i mirë menduar dhe serioz i cili kishte marrë parasysh dhe kishte analizuar faktorët që duhej analizuar në mënyrë që të konsolidohet infrastruktura ligjore e lojërave të fatit.

5.11. Ndryshimi i kësaj qasje nga ana e Qeverisë së Republikës së Kosovës, nga trajtimi i biznesit të lojërave të fatit si promovuese të ekonomisë në “demon” dhe shkatërues të familjeve Kosovare është jashtëzakonisht i rrezikshëm dhe transmeton një mesazh tejet të keq për Kosovën si shtet i cili tenton t'i promovoja investimet e huaja.

5.12. Kjo ngase, nëse sot ndodh një gjë e tillë me lojërat e fatit, shtrohet pyetja logjike **se cili do të jetë sektori i radhës që do të ketë fatin e tillë**.

6. REZOLUTA E KUVENDIT TË KOSOVËS DHE DHE PRJEKTLIGJI PËR SHFUQIZIMIN E LIGJIT PËR LOJËRAT E FATIT JANË NË KUNDËRSHTIM ME RENDIN JURIDIK DHE KUSHTETUES TË KOSOVËS.

6.1. Nëse shikohet me vëmendje teksti i rezolutës së miratuar nga ana e Kuvendit – edhe pse e njëjtë është mjaft kundërthënëse – shihet qartazi se kjo bën thirrje Qeverisë së Kosovës për “inicimin e procedurave ligjore për pezullimin e lojërave të fatit deri në plotësim/ndryshimin e ligjit përkatës.” Kjo është më se e qartë, ngase e vetmja mënyrë për të shfuqizuar një ligj është qoftë nëpërmjet plotësim/ndryshimeve të atij ligji, apo edhe abrogimit të ligjeve nëpërmjet miratimit të ligjeve të tjera.

- 6.2. Kushteteuta e Republikës së Kosovës dhe Rregullorja e Kuvendit të Republikës së Kosovës e kanë bërë të qartë hierarkinë e akteve juridike, duke e përcaktuar kështu epërsinë e kushtetutës në krahasim me të gjitha aktet juridike të tjera. Më tutje, bazuar në Nenin 19 paragrafi, 2 të Kushtetutës përcaktohet se Marrëveshjet ndërkombëtare të ratifikuara dhe normat juridikisht të detyrueshme të së drejtës ndërkombëtare kanë epërsi ndaj ligjeve të Republikës së Kosovës.
- 6.3. Pas marrëveshjeve ndërkombëtare, në hierarkinë e akteve juridike janë **ligjet e miratuar nga ana e Kuvendit të Kosovës**. Rrjedhimisht, rezolutat e kuvendit nuk mund të shfuqizojnë ligje, e aq më pak mundet ndonjë vendim Qeveritar. Në këtë frysë duhet të shikohet edhe Rezoluta Nr. 06-R-16 e miratuar me datën 22 Mars 2019. Kjo Rrezolutë është e natyrës rekomanduese për Qeverinë, ndërsa që veprimet e mëtutjeshme të organeve të rendit ku kanë ndaluar të gjitha lojérat e fatit, pa pasur një bazë ligjore padashim se përbën një veprim arbitrar i cili nuk zënë vend në një shtet demokratik.
- 6.4. Kujtojmë edhe njëherë se lojérat e fatit janë veprimitari e ligjshme, rregullimi i së cilave bëhet me Ligjit për Lojérat e Fatit, dhe si i tillë ky ligj është ende në fuqi.
- 6.5. Andaj, veprimi i tërë aparatit shtetëror për të vënë në jetë një rezolutë jo-obligative, dhe pezullimi i ligjit pa i përfillur procedurat të parapara në Kushtetutën e Republikës së Kosovës dhe në Rregulloren e Punës së Kuvendit shpërfaq një tendencë për arbitraritet dhe një pasiguri të skajshme juridike.
- 6.6. Projektligjin e ri që i ndalon të gjitha llojet e lojérave të fatit për një periudhë dhjetë (10) vjeçare është **në kundërshtim me sundimin e ligjit dhe me parimin e sigurisë juridike**.
- 6.7. Ashtu siç theksuam më lartë, aktivitetet e lojérave të fatit janë të rregulluara me ligj, në bazë të së cilil të njëjtat kanë funksionuar. Pa dashur të trajtojmë aspekte teorike të asaj se çka konsiderojmë sundim të ligjit dhe siguri juridike, duhet të thuhet qartazi se përbajtja e Rezolutës si dhe një ligj eventual me anë të së cililit do të shfuqizohej ligji aktual dhe do të kriminalizoheshin lojérat e fatit, do të ishte në kundërshtim të plotë me parimin e sigurisë juridike.
- 6.8. Siguria juridike si parim i përgjithshëm nënkupton se të gjithë ata që i nënshtrohen ligjit duhet të dijnë përbajtjen e ligjit në mënyrë që ata të i planifikojnë veprimet dhe jetën e tyre në përputhje me rregullat. Andaj, njëri nga elementet më të rëndësishme të parimit të sigurisë juridike paraqet edhe – **pritja legitime** – që u siguron individëve një mbrojtje nga ndryshimet e paparashikuara dhe substanciale të rregullave dhe ligjeve, në kundërshtim me pritet e tyre legitime në bazë të cilët ata kanë vepruar.
- 6.9. Në këtë frysë, ky parim në rast se shikohet nga perspektiva e kompanive të lojérave të fatit, shihet qartazi se të **njëjtit kishin pasur pritje legitime se nuk do të ndodhin ndryshime**

ligjore të cilat do të pamundësonin ushtrimin e veprimtarisë nga ana e tyre. Kjo është kështu së paku për disa arsyet:

- 6.10. E para, dihet mirëfilli se Ligji për Lojërat e Fatit parashev procedura mjaftë rigorozë për licencimin e subjekteve të cilat mirrem me veprimtarinë e lojërave të fatit. Njëra nga kriteret është lartësia e kapitalit themelues të subjekteve ekonomike të organizuara si kompani, korporata etj, nuk mund të jetë më e ulët se **EUR 2,000,000.00** (**me fjalë**: dy milion euro). Ky është investimi i parë të cilin e bëjnë këto subjekte.
- 6.11. Në anën tjetër, para se të i nënshtronen procesit të licencimit, Subjektet që aplikojnë për licencim, duhet të bëjnë investime të konsiderueshme në infrastrukturë dhe në blerjen e aparateve, souftëverëve si dhe të pajisjeve të tjera përcjellëse të domosdoshme për të ushtruar veprimtarinë. Për më tepër, krahas këtyre investimeve, subjektet kanë të nënshkruara marrëveshje me persona të ndryshëm fizik dhe juridik për qirramarrjen e lokaleve afariste të cilat zakonisht janë marrëveshje afatgjata. Njëjtë qëndron situata edhe në kontratat me kompanitë e teknologjisë informative për mirëmbajtjen e aparateve dhe pajisjeve teknike të domosdoshme për të ushtruar veprimtarinë.
- 6.12. Në këtë mënyrë, Kompanitë e lojërave të fatit kanë hyrë në marrëveshje të tillë afariste nën supozimin se ligji do të respektohet dhe nuk do të ketë ndryshime të tillë substanciale në rregullimin ligjor të kësaj veprimtarie. Për më tepër, duke qenë se të njëjtit ishin të pajisur me licenca për disa vjet ashtu siç parashihet me ligj – **të njëjtit kanë pasur bazë të mjaftueshme se shteti do ta respektoj zotimin e dhënë nëpërmjet licencës.**
- 6.13. Andaj, një ndërhyrje e tillë në ligj do të ishte në kundërshtim me pritet legitime të kompanive të lojërave të fatit dhe si të tillë e cenojnë parimet bazë të sundimit të së drejtës e që është siguria juridike.

7. PROJEKTLIGJI I RI QË I NDALON TË GJITHA LLOJET E LOJËRAVE TË FATIT PËR NJË PERIUDHË DHJETË VJEÇARE ËSHTË NË KUNDËRSHTIM ME LIGJIN NR. 04/L-220 PËR INVESTIMET E HUAJA

- 7.1. Korpusi i legjislacionit afarist të Kosovës i ka ushtuar rëndësi të jashtëzakonshme dhe i ka ofruar mbrojtje adekuate investimeve të huaja në Kosovë, duke i mishëruar parimet dhe modelet më të avancuara në këtë fushë. Të gjitha këto janë paraparë në Ligjin Nr. 04/L-220 për Investimet e Huaja, tani e tutje “**Ligji për Investimet e Huaja.**”
- 7.2. Ligji për Investimet e Huaja ka për qëllim të rregullojë mbrojtjen, promovimin dhe inkurajimin e investimeve të huaja në Republikën e Kosovës, tu ofrojë investitorëve të huaj të drejta dhe garanci themelore, **që u japin siguri investitorëve të huaj që investimet e tyre të mbrohen dhe të**

trajtohen në mënyrë të drejtë në pajtim me standartet dhe praktikat e pranuara ndërkombëtare.

- 7.3. Bazuar në Ligjin për Investimet e Huaja, Republika e Kosovës ka marrë zotim dhe i siguron investitorët e huaj dhe investimet e tyre me mbrojtje dhe siguri të plotë dhe të vazhdueshme në përputhje me legjislacionin në fuqi. Për më tepër, bazuar në Ligjin për Investimet e Huaja, Republika e Kosovës zotohet se nuk do të dëmtojë me asnje veprim apo mosveprim të paarsyeshëm apo diskriminues, veprimtarinë, menaxhimin, mirëmbajtjen, shfrytëzimin, gëzimin apo largimin e një organizate të huaj investuese apo të ndonjë investimi tjeter nga një investitor i huaj në Republikën e Kosovës. Poashtu, Republika e Kosovës **nuk ndërhyjnë** në aktivitetet dhe **të drejtat e ligjshme** dhe **në interesat ligjërisht** të njoitura të një investitorit të huaj.
- 7.4. Brenda sektorit të lojërave të fatit, ashtu siç është lehtësish e identifikuashme **një numër relativisht i madh i kompanive janë me kapital të huaj**. Si rrjedhojë, të njëjtë gjëzojnë mbrojtje nga Ligji për Investimet e Huaja. Sipas Ligjit për Investimet e Huaja, çdo autoritet publik që shkelë apo në ndonjë mënyrë dështon të respektojë të drejtat dhe garancitë të siguruara me Ligjin për Investimet e Huaja dhe investimet e tyre, do të jetë i detyruar të paguajnë kompensim, në pajtim me Nenin 8, paragrafi 2, i Ligjit për Investimet e Huaja – për humbjet dhe harxhimet e shkaktuara si pasojë e një shkeljeje apo dështimi të tillë. Asnjë lloj imuniteti ligjor nuk do të shërbejë si mbrojtje përgjegjësinë e krijuar nga ky nen.
- 7.5. Më tutje, sipas Ligjit për Investimet e Huaja, asnjë ligj, rregulllore ose akt tjeter normativ nuk ka fuqi retroaktive ose nuk mund të zbatohet në mënyrë retroaktive në dëm të investitorit të huaj ose një investimi të investitorit të huaj. **Nëse, investitori i huaj ka bërë investim në Republikën e Kosovë, dhe brenda periudhës pesë (5) vjeçare, menjëherë pas bërjes së investimit, ndonjë dispozitë e këtij Ligji ndryshohet ose revokohet, dhe kjo ka ndikim negativ në investitorin e huaj ose investimin e tij, atëherë investitori i huaj ka të drejtë në kompensim nga Qeveria e Republikës së Kosovës sipas Nenit 8 paragrafi 2, të Ligjit për Investimet e Huaja, për të gjitha dëmet dhe shpenzimet e shkaktuara si pasojë e ndryshimit, revokimit ose nxjerrjes së një akti të tillë.** Ky privilegji i investitorit të huaj i jetet atij dhe mund të zbatohet menjëherë pas bërjes së investimit në Republikën e Kosovës.
- 7.6. Andaj, Qeveria e Republikës së Kosovës dhe Kuvendi i Republikës duhet të jenë të kujdeshme në trajtimin e kësaj çështje, ngase nëse veprojnë në këtë formë ato do të ekspozojnë vetë Republikën e Kosovës ndaj proceseve të ndryshme si gjyqësore, ashtu edhe ndaj arbitrazheve ndërkontinentale të cilat mund të inciohen në përputhje me Ligjin për Investimet e Huaja.
- 7.7. Në rast se ndodh shfuqizimi i Ligjit për Lojérat e Fatit dhe ndodh ndalimi i tyre i tërësishëm për një periudhë dhjetë (10) vjeçare, kjo efektivisht do të nënkuantonte akt të shpronësimit sipas Nenit 2, paragrafi 1.7 i Ligjit për Investimet e Huaja.

8. PROJEKTLIGJI I RI QË I NDALON TË GJITHA LLOJET E LOJËRAVE TË FATIT PËR NJË PERIUDHË DHJETË VJEÇARE ËSHTË NË KUNDËRSHTIM ME NENIN 1, TË PROTOKOLIT 1 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT E CILA ËSHTË MISHËRUAR NË KUSHTETUTËN E REPUBLIKËS SË KOSOVËS

- 8.1. Kushtetuta e Republikës së Kosovës në mënyrë unilaterale ka adoptuar aplikueshmërinë e drejtpërdrejtë të Konventës Evropiane për Mbrojtjen e të Drejtave dhe Lirive Themelore të Njeriut (“**KEDNJ**”) së bashku me të gjitha Protokollet e saj. Përveç kësaj Neni 53, i Kushtetutës kërkon që të drejtat e njeriut dhe liritë themelore të garantuara me këtë Kushtetutë, interpretohen në harmoni me vendimet gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut.
- 8.2. KEDNJ në Nenin 1, të Protokolit 1, i ka dhënë mbrojtje juridike të drejtës së pronës dhe pasurisë. Këtë e ka futur **në kuadër të të drejtave dhe lirive themelore të njeriut**. Sipas KEDNJ koncepti i pronës ose “pasurisë” interpretohet gjërësisht. Ai mbulon një gamë interesash ekonomike siç janë pasuritë e luajtshme e të pajuatshme, interesat e tundshme e të patundshme, e drejta e një pronari për të dhënë me qera, interesat ekonomike të lidhura me drejtimin e një biznesi, e drejta për ushtrimin e një profesioni. Për më tepër, Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut **edhe licencat i ka trajtuar si element i pandashëm i interesave ekonomike për të drejtuar një biznes për çka në rast të intervenimit në formë arbitrale duke i revokuar pa arsy, kjo konstituon shkelje të të drejtave pronësore**.
- 8.3. Në momentin e plotësimit të kushteve ligjore për t'u licencuar, kompanitë e lojërave të fatit kishin krijuar – pasuri – në kuptim të KEDNJ. Kjo ngase ata kishin një shpresë legjitime që afaronin në përputhje me Ligjin për Lojërat e Fatit. Kjo është kështu, ngase vet shteti i kishte garantuar se në rast se ata i plotësonin kushtet ligjore (licencohen), atyre do tu garantohet veprimitaria e papenguar, përderi sa të njëjtë i përbahen rregullave ligjore.
- 8.4. Natyrisht, se Qeveria dhe Kuvendi i Kosovës në përputhje me detyrat dhe përgjegjësitë ka të drejtë miratimin e ligjeve të cilat i rregullojnë raportet shoqërore në mënyrë të ndryshme nga ligjet paraprake, dhe kjo bëhet në varësi të nevojave specifike të shoqërisë dhe rrethanave të cilat lindin nevojën e pasjes së normave juridike për rregullim. Andaj edhe vet KEDNJ nuk e sheh të drejtën e pronës si të drejtë absolute por e parashev se në këtë të drejtë edhe mund të ndërhyhet. Megjithatë, çdo ndërhyrje me pronën mund të justifikohet vetëm nëse është në interesin publik ose të përgjithshëm.
- 8.5. Megjithatë, **intersi i përgjithshëm nuk mund të përcaktohet në mënyrë të tillë arbitrale** me tre fjalime të deputetëve dhe me një rezolutë, miratimi i së cilës ka ndodhur brenda dy orëve. Interesi i përgjithshëm në kuptim të krijimit të legjislacionit, nënkupton se procesit të miratimit të ligjeve duhet të i paraprijë një dialog social lidhur me arsyeshmërinë sociale/ekonomike e

rregullimeve të reja ligjore. Ky dialog do të duhej të i përfshinte të gjitha palët e interesit dhe të shoshisin argumentet pro dhe kontra të secilës alternativë të mundshme.

- 8.6. Në fymën e kësaj, ne konsiderojmë se në vend që të veprohet me inercion dhe të mbyllen pa kurrfar analize ligjore, ekonomike, sociale të gjitha lojërat e fatit në Kosovë – këtij procesi do të duhej që ti paraprijë një proces gjithëpërfshirës dhe analistik – në mënyrë që të identifikohen saktë nevojat shoqërore për rregullime ligjore.
- 8.7. Pas kësaj analize gjithëpërfshirëse edhe mund të rezultoj se për Republikën e Kosovës dhe strukturës sociale të saj do të ishte më e mirë sikur të mos ekzistoj veprimtaria e lojërave të fatit fare, megjithatë edhe në atë rast subjekteve do të duhej që të ipej një periudhë e mjaftueshme kohore që të përgadisin një strategji dalëse dhe që mjetet e investuara të i orientojnë në biznese të tjera.

9. EFEKTET EKONOMIKE DHE SOCIALE

- 9.1. Çdo tentativë për të vepruar në kundërshtim me kornizën ligjore, përpos që përbën shkelje flagrante të të drejtave biznesore ajo do të prodhonte edhe konsekuenca tjera ekonomike e sociale të cilat mund të jene vështirë të riparueshme për një kohe te gjate. Të shtyrë nga inercioni i kohëve te fundit, tentimi për të vënë drejtësi sociale në emër të asaj kinse, industria e lojërave të fatit rritë kriminalitetin, shkakton divorcet, rritë skamjen, prishë raportet familjare e të ngjashme, janë shprehje që dëgjuam këtyre ditëve, por askund nuk përmendet nëse e drejta e këtyre sipërmarrësve për tu trajtuar drejt dhe ne përputhje me kornizën e ligjore është duke u mohuar. Të jemi të sinqertë, kategoritë sociale që preken nga kjo veprimtari janë si çdo kategori tjetër, dhe nëse ndjekim logjikën përjashtimit atëherë edhe pirja e cigares, alkoolit, drogës, prostitucionit janë të dëmshme, megjithatë ka të tillë që kanë bërë këtë zgjedhje. Shteti duhet të përkujdeset të vejë kontroll, e pranojmë, ashtu siç do ishte e nevojshme që të krijoj edhe kushte për të vepruar. Ta themi troç, të gjitha këto veprime kanë klientelën e vetë, dhe sa do që tenton ti eliminojnë ato veç do te bëhen më homogjene dhe do realizojnë qëllimet e tyre, ne rastin konkret do gjendet mundësia për të lozur. P.sh kush do ndaloj një person të luaj “online” në kompjuterin apo telefonin e tij, a mund shteti të ketë akces edhe këtu?
- 9.2. Sipas një kalkulimi që është bërë për këtë qellim ne ju bëjmë me dije se kjo industri në Kosovë ka mundësuar që:

1. Të ulë shkallën e papunësisë dhe krijon të hyra për buxhetin shtetit me sa vijon:

Punëtorë	Paga mesatare bruto /muaj	Totali në muaj	Totali (12 muaj)
4000	€ 350.00	€ 1,400,000.00	€ 16,800,000.00

Nga të cilat,

Paga mujore	Kontributet	Kontributi	Totali (12 muaj)
350	5%	€17.5	
350	5%	€17.5	
4000	€ 17.50	€ 70,000.00	€ 840,000.00
Paga para tatimit	Tatimi paga		Totali (12 muaj)
332.5	€ 13.70		
4000	€ 13.70	€ 54,800.00	€ 657,600.00
Paga	€ 16,800,000.00	bruto për punëtoret (12 muaj)	
Kontribute	€ 1,680,000.00	derdhën në Trustin Pensional	
Tatime paga	€ 657,600.00	derdhën në buxhetin e Kosovës	
Totalë	€ 19,137,600.00	Totali i rrjedhës se parasë	

9.3. Pra, nga tabela me lart mund të kuptohet se industria e lojërave të fatit punëson deri **4000 individë** ne mbarë Kosovën – për të gjitha llojet e lojërave apo të vënët bast.

- i) Punëdhënësi (subjektet) paguajnë mbi 16.8 Milion paga për një vit
- ii) Trusti Pensional i Kosovës përfiton me rreth EUR1,680,0000 (5%+5%).
- iii) Buxheti i Kosovës pranon rreth 657 mijë euro në merë të tatimit burim

2. Të krijoj të hyra për buxhetin nga aplikim i taksës se akcizës

9.4. Kontributin me të madh te të hyrave nga industria e lojërave të fatit për buxhetin e Kosovës e realizon Dogana e Kosovës përmes aplikimit të taksës se akcizës. Sipas një përllogaritje fillestare, te cilat i ofron Dogana e Kosovës, **arkëtimet nga kjo veprimtari ekonomike kapin vlerën e rreth EUR 16 milion afersisht në vit.**

3. Të krijoj të hyrat nga tatimi në te ardhura e korporatave

9.5. Sipas të dhënavëve, përafërsisht është llogaritur se qarkullimi mestar për gjitha subjektet të jetë prej **EUR 100 milion** (100 milion<) qarkullim vetëm për lojërat në automate (hyrje brenda e parasë), ku minimalisht 80% e shumës shkojnë tek lojtarët, pra nuk janë te subjekteve (dalin nga firma afér 80 milion dhe përsëri u kthehen lojtarëve), ndërsa afér 20 Milion (20million<) mbesin si të hyra bruto për subjektet ekonomike. Marr parasysh koston që është e lidhur me ushtrimin e veprimtarisë, nga shënimet preliminare, e hyra neto në nivelin aggregat sillet nga 4-6 milion euro për subjektet, përderisa për buxhetin e Kosovës shkojnë minimalisht 400-600 mijë euro.

4. Të krijoj të hyrat nga tatimi në qira

9.6. Burim i rëndësishëm i te hyrave për buxhetin Kosovës janë edhe të hyrat nga qiraja. Kjo kategori ka dy avantazhe, pasi që ajo krijon te hyra për qiradhënësin, në anën tjetër krijojnë dhe të hyra

shtesë për buxhetin Kosovës. Llogaritet që minimalisht 500 pika (lokacione) operojnë në tërë Kosovën te të gjitha llojeve te lojërave të fatit. Çmimi mesatar për një lokal sillet nga 400 euro, që potencialisht 2.4 Milion euro kalojnë në duart e individëve apo pronarëve qiradhënëse. Nga kjo shumë, secili subjekt biznesor ndalë në burim dhe paguan 9% e vlerës se çmimit të qirasë, e cila sipas llogaritjeve preliminare sillet deri në 220 mijë euro.

Nr. lokaleve (min.) me qira	Çmimi mesatar	Pagesa mujore në qira	Shuma vjetore
500	€ 400.00	€ 200,000.00	€ 2,400,000.00
		Tatimi burim (9%)	€ 216,000.00

10. Konkludim

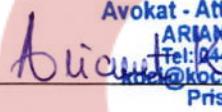
- 10.1. Aktiviteti i lojërave të fatit është i lejueshëm në shumicën e vendeve me demokratike te botës, pjesëmarrja e të cilave në buxhetin e shtetit zë një vend mjaft meritor. Pavarësisht se është si çdo veprimtari tjetër ekonomike, industria e lojërave fatit ka pas paragjykimet nga më të ndryshmet, ka dëmtuar reputacionin, ka ndikuar në etiketimin e njerëzve, dhe asnjëherë gatishmëri për të forcuar integritetin e kësaj industrie. Varësia nga substancat narkotike, alkooli, e të ngashme janë po aq të dëmshme sa edhe nga bixhozi, megjithatë ideja që të përmbushet gjithçka e ndërtuar me vite nën arsyetimet banale nga me të ndryshmet se, aty ushtrohet apo punojnë individët me pedigree të ulët shoqërore është më se e pa pranueshme që i është bërë dhe vazhdon t'i bëhet këtij komuniteti.
- 10.2. Shoqata e Lojërave të Fatit konsideron se Rezoluta e miratuar nga ana Kuvendit të Kosovës si dhe çdo nismë legislative e cila do të ndaloj në mënyrë të tërësishme lojërat e fatit do të ishte në kundërshtim të plotë me rendin juridik të Kosovës dhe me parimin e sigurisë juridike. Për më tepër, ky veprim do të ishte në kundërshtim të hapur me Ligjin për Investimet e Huaja, si dhe në shkelje të të drejtave të njeriut, respektivisht të drejtës në pronë.
- 10.3. Nga aspekti ekonomik del që me ndalimin e kësaj veprimtarie ekonomike, duhet llogaritur që dëmet janë shumë më të larta sesa të lejoheshin ato. Në njérën formë apo tjetrën një shumë prej **EUR 50 milion** do të hiqet nga qarkullimi, ku **4000 familje** do të mbesnin pa një pagë mujore minimale prej **EUR 400 euro**, do të rriten statistikat e papunësishë, rastet sociale do të shtohen, buxheti i Kosovës do të mbetet pa **EUR 20 milion**, ndërsa në anën tjetër **do t'i jepet mundësia që të ushtrohet veprimtaria në mënyrë ilegale, pasi që individët e caktuar nuk do të ndalen se luajturi dhe atë në sistemin online, që do të mbetet pothuajse i pakapshëm nga institucionet shtetërore**.
- 10.4. Ne konsiderojmë se në vend që të veprohet me inercion dhe të mbyllen pa kurrfar analize ligjore, ekonomike, sociale të gjitha lojërat e fatit në Kosovë – këtij procesi do të duhej që ti paraprijë një proces gjithëpërfshirës dhe analistik në mënyrë që të identifikohen saktë nevojat shoqërore për rregullime ligjore. Vlenë të theksohet se statistikat tregojnë se në Kosovë, industria e lojërave të

fatit nuk është edhe në rritje, pra ka pas një stagnim kuantitativ. Kjo tregon se përpos një mbikëqyrje me të afërt, nuk do ketë nevojë të kemi resrtiksione, pasi që në mos në Kosovë, ai që ka dëshirën e të provuarit të fatit, me siguri se do gjejë mënyrën për të realizuar atë në vendet e rajonit.

10.5. Megjithatë, nëse pas analizës gjithëpërfshirëse dhe dialogut social rezulton se për Republikën e Kosovës dhe strukturën sociale të saj do të ishte më e mirë sikur të mos ekzistoj veprimitaria e lojërave të fatit fare, Qeveria dhe Kuvendi mund të miratojnë një ligj të tillë, megjithatë edhe në atë rast subjekteve do të duhej që të ipej një periudhë e mjaftueshme kohore që të përgadisin një strategji dalëse dhe që mjetet e investuara të i orientojnë në biznese të tjera apo në shtetet e tjera.

**Për dhe në emër të
Shoqatës së Lojërave të Fatit**

Arianit Koci, Avokat

Avokat - Attorney at Law
ARIANIT KOçi
Tel: 044 688 888
Email: kocianit@kocianit.com
Prishtinë

Granit Vokshi, Avokat

AVOKAT • ATTORNEY AT LAW
Granit Vokshi
Tel: 044 352 345
email: gvokshi@hotmail.com
Prishtinë

Istref Veliçi, Kryetar

AUTORIZIM I PËRGJITHSHËM

Në emër dhe për llogari të organizatës

OJQ Shoqata e Bizneseve të Lojrave të Fatit “SHBLF”

Me numër të regjistrimit të OJQ 5116894-1, me adresë rr. Dritan Hoxha, nr.22, 10000 Prishtinë, tutje referuar si “autorizimdhënës”, unë i poshtenëshkruari Istref Veliçi në cilësinë e përfaqësuesit të autorizuar të organizatës, me këtë rast emëroj dhe autorizoj:

Arianit Koci dhe Granit Vokshi

Avokatë, për ta përfaqësuar organizatën para të gjitha autoritetetve në Kosovë, duke përfshirë por duke mos u kufizuar në gjykatat e rregullta të Republikës së Kosovës, Përmbaruesit Privat dhe çfarëdo agjencie tjetër shtetërore, të ndërmarrin të gjitha veprimet e nevojshme siç është paraqitura e padisë dhe përgjigjes në padi, dëshmi, deklaratë, kërkesë, aplikim apo ankesë dhe të ndërmarrin të gjitha veprimet ligjore dhe administrative për mbrojtjen dhe përmbarimin e të drejtave dhe interesave të organizatës; të udhëheqin procedurat ligjore në emër të organizatës në procedurat jashtë-gjyqësore të çfarëdo lloji; të ngrisin apo heqin dorë nga paditë; të pranojnë të gjitha shkresat gjyqësore, të kërkojnë të gjitha format e mjeteve ligjore apo të heqin dorë nga to dhe mbi të gjitha, të bëjnë të gjitha aranzhimet të cilat i vlerësojnë të dobishme dhe të domosdoshme për mbrotjen e të drejtave dhe interesave të organizatës.

Ky autorizim vlen deri në revokimin e tij.

Në Prishtinë, më 25 mars 2018

Istref Veliçi
Drejtor dhe përfaqësues i autorizuar i OJQ-së

